

פרשת **מִסְעֵי**

צִדְקַת מִשְׁפַּח אֱלֹהִים – מִסְעֵי

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם – הֲאֵם לֹא דִּי בְּמִסְעֵיהֶם?

השבת, נקרא ב"ה בפרשות **מטות מסעי**, החותמות את ספר בְּמִדְבָּר ומסכמות את עלילותיו של דור המדבר (יוצאי מצרים). פרשת **מסעי** פותחת בפסוק "אֵלֶּה מִסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם...". אך לפני שהתורה פורשת בפנינו את מפת המסעות, היא מדגישה "וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם...". ואכן, הפרשה מפרטת לנו 42 מסעות של עם ישראל בדרכו הארוכה, שהשתרעה על פני ארבעים שנה, מיציאת **מצרים** ועד לקראת הכניסה לארץ ישראל. סיפורו של כל מסע כמעט, בנוי בתבנית אחידה, הוא פותח בנוסח "וַיִּסְעוּ מִ-**מקום** וַיָּבֹאוּ אֶל-**מקום** וַיִּחְנוּ בְּ-**מחנה** וַיִּשְׁעוּ". לגבי רוב המסעות, הכתוב כמו חוסך במילים ולא מובא כל מידע נוסף בין מילות הפתיחה ובין מילות החיתום.

ולא ברור, מדוע שבה התורה ומפרטת לנו, את כל המסעות והתחנות שבדרך, שלכאורה הם חסרי משמעות בעבורנו, שהרי בכל סיפור של מאורע חשוב שאירע לעם ישראל, טורחת התורה להזכיר את המקום בו אירע? ויש מקום לשאול, על לשון הפסוק הפותח "וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם על פי ה'" ומייד משלים "וַאֲלֵה מִסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם". מה פשר החזרה המיותרת לכאורה, על הביטוי "מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם" בביטוי דומה אך בסדר הפוך? ומדוע רק בהקשר לראשון שבהם, מציין הכתוב כי המסעות נעשו "עַל פִּי ה'?" כפילות מיותרת נוספת לכאורה, ניתן למצוא בעובדה ששמה של כמעט כל תחנה מוזכר פעמיים, בראשונה כתחנת יעד של מסע, ומייד אחר כך כתחנת המוצא של המסע הבא. אם ניקח לדוגמה שני פסוקים רצופים המתארים שני מסעות, "וַיִּסְעוּ מִלְבְּנָה וַיִּחְנוּ בְּרִסְהָ: וַיִּסְעוּ מִרִּסְהָ וַיִּחְנוּ בְּקַהֲלָתָה:" , נראה שהתחנה **רִסְה** נזכרת פעמיים. די היה לכאורה באזכור תחנות היעד בלבד (או תחנות המוצא) כדי לקבל את המידע בשלמותו ומה באה התורה ללמדנו בייתור זה? ואם באה התורה לסכם את קורותיו של עם ישראל, מאז יציאת מצרים, הרי נכון יותר להתייחס לחנייתיהם מאשר למסעיהם, כי המשך הכולל של המסעות זעום וזניח לעומת משכי החניות. מדוע איפוא קרויה הפרשה **מִסְעֵי** ולא '**חניות**' או '**תחנות**' למשל?

כדי להבהיר את הדברים, עלינו לרדת לשורשי המילים: **מסע**, **מוצא**, ו-**חניה**. שרשו של **המסע** הוא **נ.ס.ע.** נתייחס איפוא לשני היבטים שהשורש **נ.ס.ע.** מאופיין בהם:

א. מעניין שכל השורשים שראשיתם **נ'** וסופם **ע'** מתייחסים ל**תנועה (נע)** בין שתי ישויות. לדוגמה: נחל **נובע**, משהו **נוגע** (גם 'מגיע' הוא משרש נגע), ל**נטוע** באדמה, ל**נסוע** ממקום למקום, ואפילו ל**נזקע** עצם.
ב. שתי האותיות הראשונות של השורש הן '**נס'** (שכמילה, משמעותן **מוט** או מקום **גבוה**), וכמו מלמדות על תנועה כלפי מעלה. אם נתייחס לשורשים קרובים לשורש **נ.ס.ע.**, נגלה את **נ.ס.ה** במשמעות של **ניסיון**, המאפשר לאדם העומד בו, לעלות לדרגה גבוה יותר. השרש **נ.ס.ח** שמשמעותו עקירה בכוח וממנו נגזרת גם "**הסחת הדעת**". והשורש הקרוב **נ.ש.א**, שעניינו נטילה של משהו, הגבהתו ממקום הימצאו.

יוצא איפוא שעניינה **ועיקרה** של הנסיעה בלשון הקודש, היא **העקירה** והיציאה ממקום החניה, כדי להגיע ליעד נבחר אחר, שימש כמקום **חניה** חדש. ולא יזהה משני הקצוות משתייכת פעולת הנסיעה, האם לתחנת המוצא או שמא לתחנת היעד? אם נעיין בכתוב נגלה שמצד אחד פעולת הנסיעה מתייחסת לתחנת **המוצא**, שכן הנוסח החוזר על עצמו לגבי כל מסע הוא "וַיִּסְעוּ מִ-... וַיִּחְנוּ בְּ-...". ומצד שני, כאשר התורה מתייחסת לכלל המסעות, היא מתייחסת לתחנות המוצא כאל "**מוֹצְאֵיהֶם**" ואל תחנות היעד כאל "**מִסְעֵיהֶם**"? ואכן, ניתן למצוא בתורה דוגמאות לנסיעה ממקום, כמו בפרשתנו, וניתן למצוא גם נסיעה **אל** מקום, כמו בדבריו של משה אל יתרו, "כִּסְעִים אֶנְחִנוּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה'...". מתי אם כן נוסעים **מ...** ומתי נוסעים **אל**? ומדוע נבחרה האות **מ'** לשמש כ-**מ'** המקור (או המוצא)? ומדוע נבחרה האות **ב'** כאות שימוש לציין את החנייה? ואם כבר שואלים, אז מדוע משמשת המילה '**אל**' כדי לייצג את היעד והמטרה?

על דרך הנגלה, ניתן לומר שהמניע לכל מסע שאדם עושה, מצוי בדרך כלל באחד מהקצוות. יש "**מִסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם**", כאשר היעד שולי ל**מוצא**. כאשר לא נוח לאדם במקום הימצאו, הרי שמטרתו העיקרית היא לצאת מן המיצר. לשם כך הוא יחפש גם יעד, אך מבחינתו לא זה העיקר. לעומת זאת, יש גם מקרים בהם "**מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם**", כאשר האדם רואה לנגד עיניו את היעד ונכסף להגיע אליו, עד שהוא מוכן לשם כך, לצאת ממקום טוב, נוח ובטוח. ומסביר הרש"ר הירש, שלכן כאשר מזכיר הכתוב את "**מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם**" הוא מוסיף "עַל פִּי ה'". כלומר שמזווית הראייה האלוקית, לכל מסע של כל אדם, מציב הקב"ה מלכתחילה מטרה, וגורם לו בדרך כלשהי רצון לצאת ממקומו. אך כאשר לאדם עצמו, מטבעו הוא מעדיף את הקביעות על פני הנדודים, ונכונותו לצאת למסע גדלה ביחס ישיר להרגשת המיצר והלחץ במקום בו הוא נמצא, בנקודת **המוצא**, "**מִסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם**". אפשר לייחס את החלוקה גם למרכיבים השונים של עם ישראל, לפי הכיוון אליו מופנות פניהם. יש כאלה, כמו ה"ערב רב" הנוסעים קדימה, אך פניהם לאחור לנקודת **המוצא** והם מתרפקים בנוסטלגיה על "סיר הבשר", "**מִסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם**". ויש שעניהם נשואות אל הר סיני לקבלת התורה, ואחר כך לארץ המובטחת, ובכל תחנה אליה הם מגיעים הם כבר מצויים בהיכונן של "**מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם**".

הבעל שם טוב אומר, שארבעים ושניים המסעות מייצגים מסעות הפזורים לאורך חייו של האדם, מרגע הולדתו ועד שנשמתו עולה לארץ החיים העליונה. כל תחנה בה חנו בני ישראל, מייצגת בשמה מדרגה מסוימת בעבודת ה', אליה צריך האדם להגיע. "אלה מסעי", נוטריקון, מסעות אל ה' (=אלה). אך למרות החשיבות הגדולה של התחנות, שמה התורה את הדגש לא על ההגעה אליהן, החשובה כשלעצמה, אלא על המסע עצמו ולכן קרויה הפרשה מסעי דווקא ולא 'חניות'. כמו לומר לך שעל האדם לראות את עצמו כל הזמן כמי שמצוי במסע, כמתקדם לקראת יעד גבוה ונעלה יותר.

ננסה לפתוח צוהר אל מסע החיים, מבעד לאותיות האלף-בית. מספר המסעות של בני-ישראל עומד על מ"ב (42). מספר זה כמו בא לרמוז לנו על חשיבותן של האותיות מ' ו-ב' המשחקות תפקיד חשוב מאוד בפרשת המסעות, "ויסעו מ... ויחנו ב...". אם ניקח את כל 22 אותיות האלף-בית, על פי סדרן כמייצגות תחנה או מקום, וניתן לכל אחת מהן "ציון" על פי מידת פנימיותה(כמה אותיות מפרידות בין ובין החוץ). להלן רשימת הציונים לאותיות השונות.

ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	9	8	7	6	5	4

לפי הטבלה, תקבלנה האותיות א' ו-ת ציון אפס, כי הן הקיצוניות וממילא, גם החיצוניות ביותר. האותיות ב' ו-ש' תקבלנה כציון 1, כי הן במקום השני מימין ומשמאל. אם נמשיך כך עד שנגיע פנימה למרכז האלף-בית, נגלה שהאותיות כ' ו-ל' תקבלנה את הציון הגבוה ביותר – 10. כאשר האדם מציב לעצמו כיעד הגעה למקום מסוים, הרי ברוחני כוונתו להגיע עד כמה שיותר ללבו של המקום, לפנימיות המחיה אותו. ואז דרך כניסתו הוא פותח באות השער א', וממשיך ועולה עד שהוא מגיע לשיא המסלול המסתיים באות ל' (ציון 10). הוא עשה את דרכו אל המקום (מ-א ועד ל'), לשיאו. אם ימשיך בתנועה קדימה אל האות מ', הציון שלו כבר ירד ל-9 (הוא מרוחק רק כדי 9 אותיות מהקצה השמאלי). הוא החל בעצם כמו לנוע לכיוון היציאה כלפי חוץ, לצאת מ-המקום. הוא אמור לחוש כאן ירידה בפנימיות ולכן מתעורר אצלו הצורך לנסוע ליעד חדש. המסלול ממשיך ועובר דרך האותיות נ', ס' ו-ע' והוא מוצא את עצמו נוסע מהמקום, "ויסעו מ...", או נוסע אל היעד החדש. יש כאן מעין ירידה לצורך עלייה, אל יעד גבוה יותר. כאשר האדם מגיע אל תחנת היעד, הוא רוצה לחנות, להרגיש נוח, אך גם לחוש שהוא כבר בפנים. האות בית היא האות הראשונה שכולה בפנים (ציון=1), לעומת האות א' הגבולית, וכשמה - בית, היא נותנת שוב תחושה של בית, "ויחנו ב...".

ולשם מה עלינו לנסוע ולחנות וחוזר חלילה? התשובה פשוטה מאוד: אין המדובר חלילה בצורך להחליף דירה או מקום עבודה. כל מקום אליו הגענו, הוא בעצם מקום אליו הִנְחָה אותנו הקב"ה כדי שנחנה בו. ברור גם שהתיאור הפיזי שלעיל, אינו אלא בגדר אות וסימן למדרגות ולמצבים רוחניים בהם מצוי האדם. על דרך פנימיות ניתן להסביר שהקב"ה מפזר ניצוצות ואורות רוחניים, במקומות שונים, על דרך חייו של האדם. הגישה החסידית קובעת, שאם יהודי הגיע למקום או למצב כלשהו (הַגִּיעַ – משרש נגע) אזי יש לו "נגיעה" לאותו מקום, וסימן הוא בעבורו, שיש לו מה לעשות שם, כדברי הכתוב "מה' מַצְעֵדִי גָבַר כּוֹנְנוֹ". נדמה לו שהוא הגיע לשם מרצונו החופשי ובכוחותיו שלו, אך האמת היא, שההשגחה האלוקית זימנה אותו למקום זה, כדי לגלות ניצוצות המחכים שם בעבורו, כדי שיגלה אותם ויאיר באמצעותם. ניצוצות אלה יכולים לבוא לידי ביטוי גם כשפע כלכלי, שניתן להמירו בקלות לאורות רוחניים ע"י מעשי צדקה וגמילות חסדים למשל. האפשרויות הן מרובות כמו: לימוד, קיום מצוה, התחזקות רוחנית (או גשמית), שימוש כצינור לצורך הפצתם של אורות רוחניים, אהבת-ישראל ועוד.

כעת יכולים אנו לראות צד נוסף של המילה "מוֹצְאֵיהֶם", שכמו רומזת לכך שבכל תחנת יעד עלינו למצוא ניצוצות חבויים, ולגלות אותם. אנו כמו כורים יהלומים במכרה, פעולה שלוקחת זמן. עם הזמן, פוחתים והולכים הניצוצות שעלינו לגלות במקום ואז אנו מתחילים לחוש בצורך לצאת משם, במתכונת של "מִסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם". מלשון הפסוק "אֵלֶּה מִסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם", משתמע כאילו כל 42 המסעות יצאו ממצרים, אך ידוע הרי שרק הראשון שבהם, "ויסעו בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמֶסֶס וַיַּחֲנוּ בְּסֹכֹת", יוצא ממצרים וכל שאר תחנות המוצא הן מחוץ למצרים? לשון זו באה לרמוז לנו שכמו שביציאת מצרים הבטיח הקב"ה וגם קיים "וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בְרַכְשׁ גָּדוֹל", כך מכל מסע עלינו להוציא ניצוצות, עלינו לצאת משם כשאנו במדרגה רוחנית גבוהה יותר מזו שבה היינו, כשנכנסנו אל המקום וחנינו בו.

הנסיעה הנראית לנו כירידה, כהתרחקות מהמרכז הרוחני, היא למעשה תחילתה של עלייה למדרגה רוחנית גבוהה יותר. כאשר אנו מסתכלים על היעד מרחוק, הוא נראה לנו זעיר, וככל שאנו מתקרבים אליו הוא כמו גדל והולך. רמז לכך ניתן למצוא בערכן המספרי העולה של האותיות נ.ס.ע (50 > 60 > 70). אם אנו פועלים נכון את הנסיעה, עם פנינו אל היעד הנעלה, אנו עשויים לגלות שזכינו ל-"קיצור דרך" ו-נ.ס.ע הפך ל-נ.ש.א. במסע של שני צעדים יצאנו מתחנת המוצא ואנו כבר בפתח, האות א', של תחנת היעד. כאשר אנו יוצאים ליעד מרוחק, אין אנו יכולים לראותו בעינינו הגשמיות, כי האופק מגביל את תחום הראייה. וראה זה פלא, ככל שאנו ממשיכים בפעולת "הַלּוֹךְ וְנִסְוֵעַ", גם האופק נס מלפני העין. חלק מההסתרה של האות ע' - הראייה הגשמית, כמו נסתלק, ואנו זוכים להארה זכה יותר מאלופו של עולם (היפוכה של ע' ל-א'). אנו מצויים באותו מקום פיזי, אך הדברים נראים לנו כחדשים ומוארים יותר. אנו זוכים לגלות בהם הארה אלוקית שקודם לכן, לא יכולנו לחוש אותה.

שבת שלום ומבורך

ח / ח / ח

אם ברצונך לקבל את הגיליון במייל או במסרון, אנא פנה אל hhananme@gmail.com או לטלפון 052-569-9691.